

Zwijndrecht

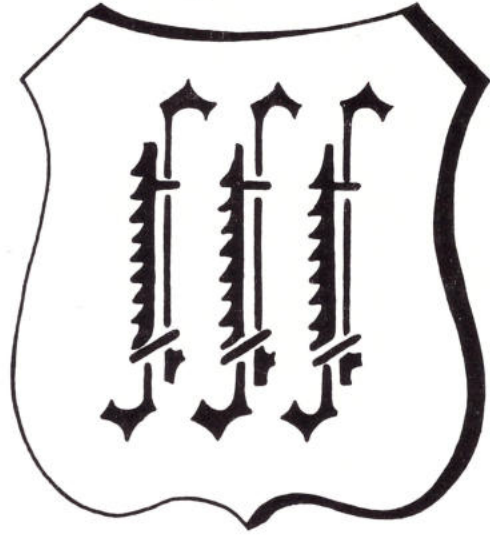
Meerdervoort

Heer Oudelands Ambacht

Zwijndrecht

Kijfhoek

Groote Lindt

Historische Vereniging
Zwijndrecht

Zwijndrecht

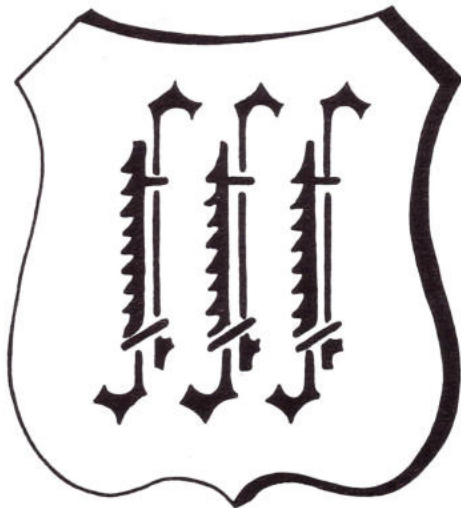
Meerdervoort

Heer Oudelands Ambacht

Zwijndrecht

Kijfhoek

Groote Lindt

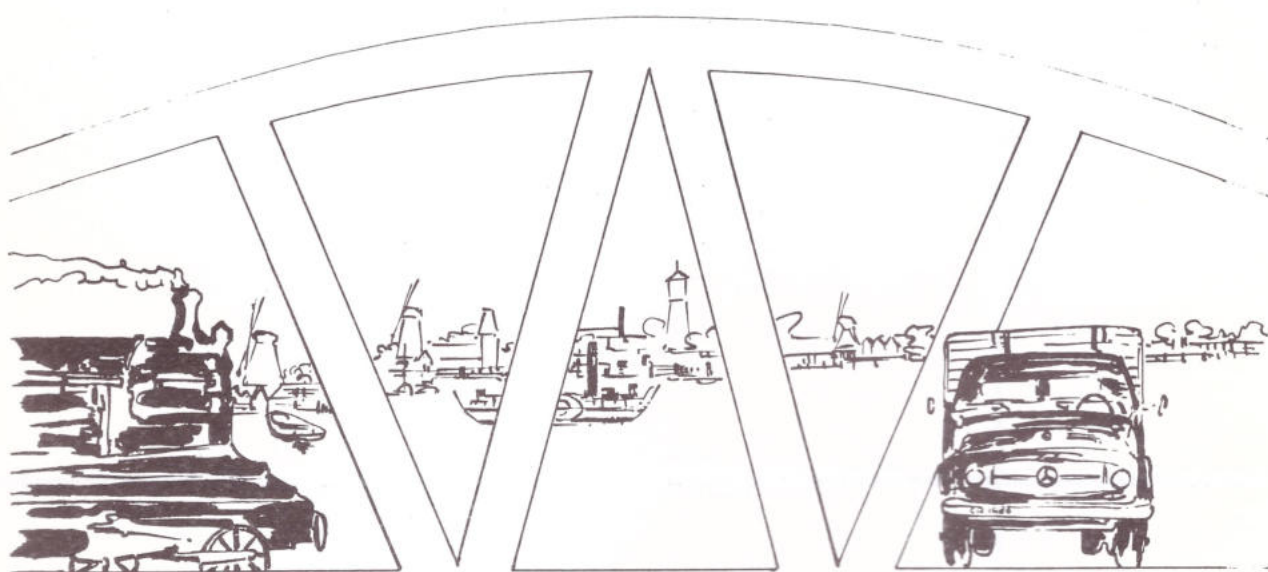
Historische Vereniging
Zwijndrecht

Jaargang 1 no. 2

oktober 1983

**een expositie van de
werkgroep
«museum oud zwijndrecht»**

VERKEER EN VERVOER

**bibliotheek anjerstraat
donderdag's 19.00-20.45 uur
vanaf 6 oktober 1983**

Ten geleide.

In dit tweede nummer van "Svindrecht" schenken wij extra aandacht aan het thema "vervoer in en om Zwijndrecht", dit ter ondersteuning van de door de werkgroep "Museum Oud-Zwijndrecht" georganiseerde expositie over het zelfde onderwerp.

Wij wensen de museumgroep veel succes met de expositie.

Over de historische vereniging kan worden opgemerkt dat het aantal leden gestaag stijgt. Op dit moment omvat de ledenlijst ongeveer 110 namen. De verenigingsactiviteiten zijn weer in volle gang, en het ligt in de bedoeling om de interessegebieden in het komend seizoen verder uit te diepen. Uw belangstelling en inbreng daarbij zien wij gaarne tegemoet.

De stoomtram in Zwijndrecht.

In deze uitgave, waarin extra aandacht wordt gegeven aan vervoer in en om Zwijndrecht, mogen we natuurlijk niet voorbij gaan aan de stoomtram. De tram is al jaren uit het straatbeeld verdwenen en hoewel hij nog slechts leeft in de herinnering van de wat oudere Zwijndrechtenaren moet toch worden gesteld dat ook hij zijn rol heeft gespeeld in het geheel van omstandigheden die hebben geleid tot de situatie van vandaag.

Toen gedurende de tweede helft van de vorige eeuw de uitvinding van de stoommachine leidde tot het totstandkomen van industrieën, waarbij het mogelijk werd om allerlei produkten op grote schaal te vervaardigen, ging dat gepaard met een toenemende vraag naar goedkoop en vooral betrouwbaar vervoer. De grondstoffen voor de fabrieken dienden te worden aangevoerd en daarna dienden de produkten vervoerd te worden naar plaatsen waar de handelswaar verkocht kon worden. Vanuit het platteland vertrokken velen naar de steden om daar in de fabrieken te werken, en ook hierdoor ontstond weer behoefte aan vervoer; immers als het maar even mogelijk was ging men toch enkele keren per jaar terug naar de geboorteplaats voor familiebezoek.

Zoals dat in vele gebieden van ons land het geval was, was ook op de Zuid-Hollandse eilanden slechts sprake van eenvoudig vervoer. Er waren weinig goede bestrate wegen, hoewel opgemerkt moet worden, dat de Dortse Straatweg, te weten de verbinding van Rotterdam via Rijsoord naar Zwijndrecht, Dordrecht en Breda al vroeg een goed berijdbare route was. Paard en wagen, diligence en omnibus, afgewisseld met bootverbindingen, waren de gangbare vervoersmiddelen, en men kan zich gemakkelijk voorstellen dat reizen over de klei- en zandwegen geen plezierige bezigheid was. Het is dan ook niet verwonderlijk dat in deze periode de stoommachine werd toegepast bij vervoersmiddelen. Op deze wijze kwamen gedurende de tweede helft van de vorige eeuw in ons land verschillende spoortreinverbindingen tot stand, waaronder in 1872 de spoorlijn Rotterdam-Dordrecht.

Te Rotterdam werd in 1878, op initiatief van het toenmalige gemeentebestuur, de Rotterdamsche Tramweg-Maatschappij opgericht, bedoeld om de exploitatie van tramverbindingen op de rechter maasoever ter hand te nemen. Het bedrijf ging met voortvarendheid aan de slag en al in het volgend jaar kon de eerste paardetram tussen Rotterdam en Schiedam in gebruik worden genomen. Tijdens de jaren daarna werd het aantal lijnen gestaag uitgebreid waarbij ook de stoomtractie op de proppen kwam.

De RTM interesseerde zich ook voor vervoersaangelegenheden buiten Rotterdam en men verleende ondersteuning aan andere bedrijven in de regio. Toen in 1890 de Barendrechtse brug gereed kwam leek de tijd rijp voor een railverbinding naar Oud- en Zuid Beijerland, die door de maatschappij in 1898 werd gerealiseerd. De ontginning van het eilandengebied, inclusief de Zeeuwse eilanden, werd daarna in hoog tempo uitgevoerd. Tot 1915 werden stoomtramdiensten geopend in de Hoekse Waard, Voorne en Putten, Goeree-Overflakkee, Schouwen- en Duiveland en zelfs tot op Walcheren toe.

In 1904 werd het zijlijntje naar Zwijndrecht aangelegd. Vanaf de halte Middeldijk liep de lijn over Rijsoord, langs de Langeweg naar Zwijndrecht waar het eindstation bij het veerplein lag. De lijn was vooral gedacht als verbinding van de Hoekse Waard met Dordrecht. Over de bouw moet nog worden vermeld dat veel tegenslag werd ondervonden als gevolg van verzakkingen. Een bijzonderheid is verder dat de tram over de al bestaande spoorverbinding van Rotterdam naar Dordrecht heen werd geleid waardoor natuurlijk de bouw van een vrij hoog viadukt noodzakelijk was.

In Rotterdam was het vertrekstation gevestigd aan de Roestraat en velen zullen zich dit station, dat ook na de opheffing van de Zwijndrechtse lijn nog lang in gebruik is geweest, nog wel herinneren.

Het station gelegen in het verlengde van de Maasbruggen, is jarenlang het vertrek- en aankomstpunt geweest voor reizigers naar en van de eilanden. Vooral op dinsdagen, wanneer de Rotterdamse weekmarkt en veemarkt werden gehouden was het op de perrons een drukte van belang, niet in de laatste plaats veroorzaakt door de grote hoeveelhe-

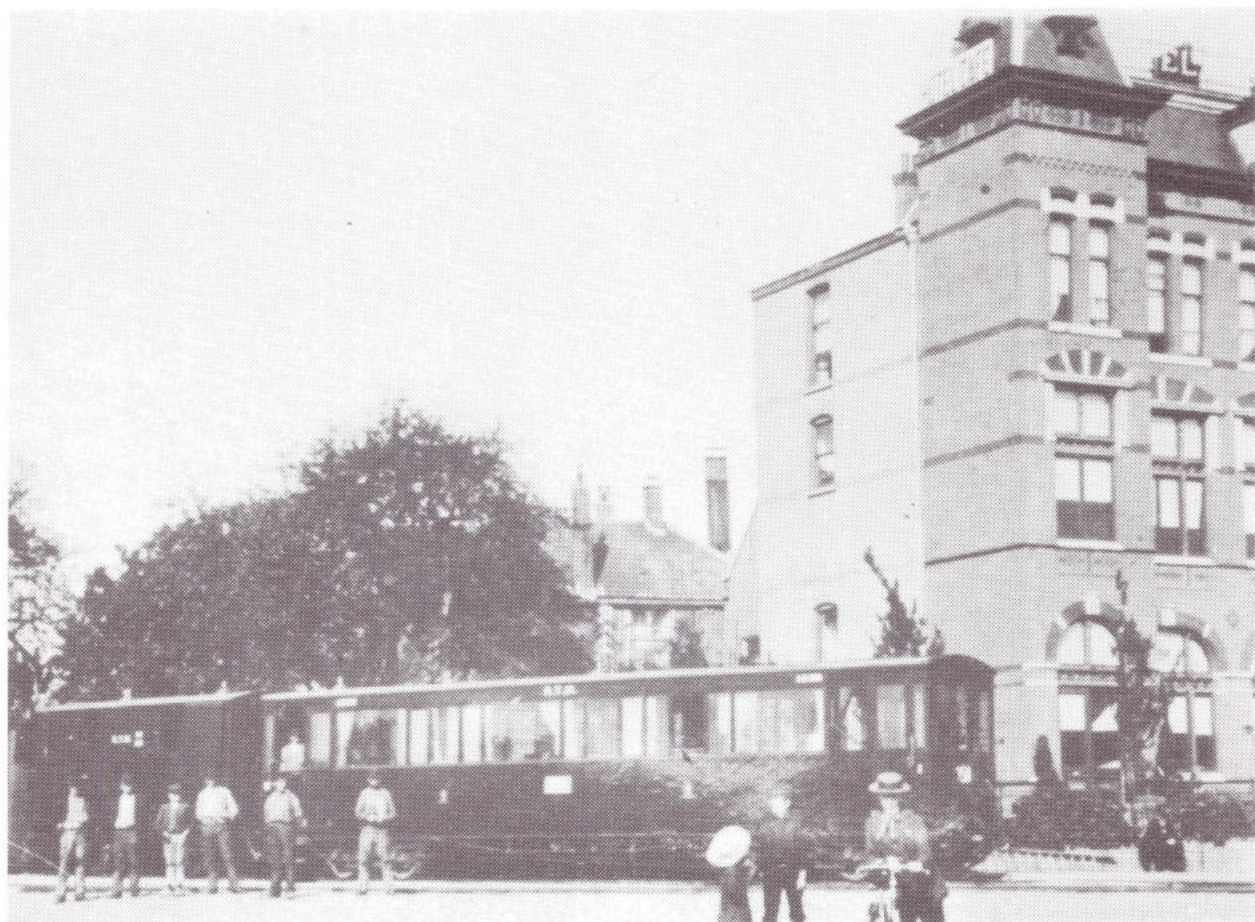

de halte "Lage Dijk" te Rijsoord.

den vee die vanuit vele plaatsen op de eilanden werden aangevoerd.

Vanuit Rotterdam in de richting Zwijndrecht moest men overstappen te Middeldijk, waarna men, voordat men in Zwijndrecht arriveerde nog een tiental haltes aandeed. Bekend is de halte Lagedijk in Rijsoord, gelegen bij het café Bellevue. Omdat deze lokaliteit nog steeds bestaat kan men zich gemakkelijk het voormalige tracé indenken. In Zwijndrecht stopte de tram aan de Krommeweg en de zogenaamde Nieuwe Huizen.

Op de vraag hoe groot het belang van de tramweg is geweest voor de maatschappelijke en economische ontwikkeling van onze gemeente moet worden geantwoord, dat dit, in tegenstelling tot veel andere plaatsen, slechts een faktor van ondergeschikt belang is geweest. De oorzaak hiervan is natuurlijk het feit dat Zwijndrecht al vroeg een redelijke straatweg verbinding had, en later zelfs over een spoorverbinding en station beschikte. Als

halte veerplein.

reizigers-vervoersmiddel is de tram dan ook nooit van groot belang geweest, zeker niet meer toen rond 1920 de autolijndiensten werden opgericht. Dat is waarschijnlijk ook de reden waarom in Zwijndrecht de stoomtram niet, zoals dat bij veel voormalige stoomtramdiensten wel het geval is, met een waas van nostalgie is omhuld. De eerlijkheid gebiedt bovendien te vermelden dat een belangrijk deel van het vervoersaanbod bestond uit mest, bestemd voor de Zwijndrechtse en Ambachtse tuinders. Nog steeds kan men verhalen beluisteren over goederenwagens die, geladen met het hiervoor genoemde sterk ruikende produkt, op vrijdagavond bij de halte Nieuwe Huizen werden geparkeerd, waarna pas op maandagmorgen de tuinders de door hen gekochte koopwaar kwamen afhalen.

halte "Nieuwe Huizen".

Ook het eind van de stoomtram was weinig glorieus. De Duitse bezetters hadden al bij het begin van de tweede wereldoorlog een tekort aan staal. Om deze reden moesten de rails van de Zwijndrechtse stoomtram het ontgelden. Tijdens de laatste ritten, in 1941, heeft de tram zijn eigen rails opgeladen die daarna voorgoed naar Duitsland werden afgevoerd.

--0--

Het klooster Eemstein bij Kijfhoek.

(vervolg)

In 1895 liet de vereniging "Oud-Dordrecht" de fundamenteën opgraven van het in 1572 verwoeste klooster Eemstein aan de Devel.

De aanleiding was o.a. een nogal merkwaardige plattegrond van deze kloosterfundamenteën, die door G.D.J. Schotel in 1859 werd gepubliceerd in het tijdschrift "Europa".

Ter gelegenheid van deze opgravingen werd in de Dordrechtsche Courant van 17 november 1895 een uitvoerig artikel opgenomen, waarvan het begin werd weergegeven in de eerste aflevering van dit tijdschrift. Ook de hiervoor genoemde plattegrond werd daarin afgedrukt.

In deze aflevering volgt nu eerst het vervolg van het kranterbericht van 17 november 1895.

A°. 1895.

Honderd-zevende Jaargang.

N°. 272

DORDRECHTSCH

Bureau: Grootkerksplein 3.

COURANT.

Telefoonnummer 67.

Zondag 17 en Maandag 18 November.

Maar in onze dagen is de lust tot nasporingen weer ontwaakt, en men opperde het plan nogmaals om in den omtrek van Eemstein te graven, in de hoop er overblijfselen van oudheidkundige waarde te vinden en den plattegrond van het gebouw nauwkeuriger te kunnen bepalen. De commissie onder wier leiding die opgravingen plaats hadden, bestond uit de hh. mr. J.C. Overvoorde, Bas Veth, mr. S. van Gijn en A. van Beek. Door inschrijving hadden zij voorlopig de noodige fondsen bijeengekregen en met den tegenwoordigen eigenaar een overeenkomst gesloten over hetgeen zou gevonden worden enz. De werkzaamheden vingen aan, onder zekere geheimhouding teneinde onnoodigen toeloop te voorkomen, maar een begeerig nieuwtjesverteller kwam ongevraagd het geheim onthullen, en werd weldra gevolgd door anderen, die hoog ophemelden van het gevondene. Voorals-

nog kan over de resultaten geen oordeel geveld worden. Zij worden over een vrij grote uitgestrektheid voortgezet, waaruit inmiddels reeds gebleken is dat dr. Schotels plattegrond in "Europa" niet betrouwbaar is. Wij stelden daarom met toestemming der Commissie een onderzoek in loco in en bevonden o.a. het volgende dat uit de aard der zaak zeer onvolledig is.

Het terrein van Eemstein ligt tusschen de Monnikensteeg en de Devel in den vorm van een grooten rechthoek, aan weerszijden begrensd door een sloot, de oude kloostergracht. Achter het nieuwe woonhuis (1890) is men begonnen met den bodem te ontgraven, en stuitte op geringen diepte op een samenstel van muren en muurtjes, met vloeren en putten, die veel doen denken aan dat gedeelte van het klooster, waar de huishouding werd gedreven. Hier vond men behalve een aantal fragmenten van gebrand glas, die men weer tot een geheel heeft weten te verenigen, ook nog verkoold hout, dat wijst op de verwoesting door de Geuzen aangericht. Daar achter heeft men zware fundamenteen blootgelegd, welke waarschijnlijk tot de kapel of kerk van Eemstein behoorden. Ten minste in een door een muur afgesloten gedeelte vond men reeds een vijftal geraamten in vrij gaven toestand. Ook verderop vond men nog overblijfselen van geraamten. Meer naar de Develzijde werden wederom zware fondamenteen blootgelegd, maar hoeverre die doorlopen is nog onbekend. Dit maakt duidelijk, dat er aan den Devel bij het einde der kloostergracht een toren stond. Zooals de stand der opgravingen nu is, kan men nog niets bepalen omtrent de vorm der hoofd- en bijgebouwen. Eerst later zullen we in staat zijn, ons daarvan een juister denkbeeld te vormen. De afbeelding van dr. Schotel, geeft alleen de galerijen, de kerk en de grafkelder der priors aan (waarschijnlijk den kelder, waarin nu de geraamten ontdekt zijn), maar reeds bij de eerste kennismaking met het terrein zien we, dat de grondslagen, die nu bloot gelegd zijn, er niet op voorkomen, dat de toren niet rond maar vierkant was, enz.

De vondsten zijn tot nu toe niet schitterend. Vond met in 1839 behalve een menigte doodsbeenderen eenige munten en flesschen, van welke laatste één met een wapen versierd; thans bepaald zich het gevondene tot eenige geraamten, fragmenten van kannen, borden, enz. enz.

De bouw der fondamenteen is zwaar; op sommige plaatsen

zijn zij gebouwd van zoogenaamde reuzenmoppen 28 bij 14 en 7 cm. maar men vond ook enkele bouwkundige eigenaardigheden en versieringen. Hier en daar is het metselwerk zoo hard dat het onmogelijk is stenen uit te breken. De verwachting is echter, dat, wanneer het terrein vrij is en ook andere gedeelten worden opgegraven, er meer zaken van enig belang zullen gevonden worden. Wij wenschen de Commissie succes op haar arbeid toe en hopen te gelegener tijd uitvoeriger verslag te geven van den vermoedelijken vorm van het oude Eemstein.

--0--

Het verslag over de opgravingen (inclusief een gedetailleerde plattegrond) verscheen al snel, en wel als bijlage bij het jaarverslag van de vereniging "Oud-Dordrecht" over 1896. Een deel van dit verslag is hiernaast afgedrukt. Het restant volgt in de volgende aflevering.

Verslag van de opgravingen van het klooster Eemstein onder Kijfhoek.

Reeds geruimen tijd geleden werd mijne aandacht gevestigd op het zoogenaamde klooster onder Kijfhoek, waar volgens de oude kaarten en de volksoverlevering vroeger het belangrijke klooster Eemstein gestaan had.

Daar de geschiedenis van dit klooster, het welk eerst in den grooten Zuid-Hollandschen Waard gevestigd was en na den Sint-Elisabethsvloed hierheen werd overgebracht, vrij wel bekend is, en de tijd van de stichting en die van de verwoesting door de watergeuzen met zekerheid zijn aan te geven, zouden wij bij deze opgravingen niet te zeer in het duister behoeven te tasten en was de kans op het verkrijgen van juiste gegevens over de ligging en de grootte der gebouwen vrij groot te achten. Dit laatste lokte ons te meer aan daar het kaartje door Dr. G.D.J. Schotel in "Europa" van 1859 gepubliceerd aanleiding gaf te vermoeden, dat, als de inrichting niet geheel afweek van de bekende teekeningen van kloosters uit die dagen, de phantasie van den samensteller hem bij dit kaartje meer geïnspireerd moest hebben dan de kennis der bekende toestanden.

Het was dus van veel belang te achten om hierover zekerheid te verkrijgen en het voorstel, om te trachten door de opgravingen hiertoe te geraken, mocht dan ook bij het bestuur van "Oud-Dordrecht", toen het in de vergadering van 2 October 1895 ter tafel gebracht werd, terstond de algemeene meerderheid verwerven, al ontveinsde men de mogelijkheid niet, dat door het lang braak liggen der ruïnes weinig belangrijke voorwerpen meer te vinden zouden zijn.

De wenschelijkheid om zekerheid te verkrijgen over de constructie van het klooster gaf echter den doorslag en reeds op de vergadering zelf werd voor een vrij groot bedrag geteekend. Reeds waren te voren door den voorsteller eenige inlichtingen ingewonnen en hadden de noodige besprekingen met den eigenaar van den grond, tot voor de opgravingen zeer gunstige resultaten geleid. De eigenaar was zelf zeer met het plan ingenomen en heeft ons dan ook voortdurend op de loyaalste en aangenaamste wijze met woord en daad ter zijde gestaan.

Den 3 October werd door het Bestuur eene inspectie in loco gehouden, en reeds den 21 October konden den opgravingen begonnen worden.

Het jaargetijde zal op het eerste gezicht zeer ongunstig gekozen schijnen, doch men werd hiertoe gedreven door de omstandigheden. Het terrein toch is grasland, zoodat eenen bewerking in den weijtjd te veel schade aan den eigenaar zoude geven. De eigenaar was daarentegen bereid om ons zijn terrein kostenloos ter beschikking te stellen, indien wij het graven uitstelden tot na dien tijd.

Gaarne aanvaardden wij dit aanbod, hetgeen ons ook nog het voordeel gaf, dat wij nu goedkoper en beter arbeidskrachten konden verkrijgen en wederkerig onze arbeiders eene zeer gewenschte verdienste konden verschaffen in een tijd, dat het werk gewoonlijk zeer schaars is.

Het oppertoezicht over de opgravingen werd opgedragen aan den Heer Mr. J.C. Overvoorde bijgestaan door de Heeren Bas Veth en J.P. Weijers, terwijl op ons verzoek door B. en W. werd toegestaan dat de heer A. van Beek, opzichter bij de gemeente-werken ons enkele malen met zijn deskundig advies terzijde stond. Door Z.ed. werd ook eene opmeting gedaan van de blootgelegde muren, waarvan eene reproductie op kleiner schaal aan dit verslag is toegevoegd.

Voor het graven zijn geregeld vier man aan het werk geweest, van 21 October 1895 tot 6 maart 1896, waarvan door den ons gunstigen zachten winter slechts vier dagen wegens te groote koude het werk gestaakt behoefde te worden.

De opgravingen zijn begonnen in den hoek achter den schuur, waar de boringen reeds terstond steenen hadden aangetoond. Dit gebouw werd in 2 1/2 dag tot op de vloeren blootgelegd. Aan de waterkant bleken de versnijdingen der fondamenten te zijn afgedekt en werd een straatje van veldkeien gevonden van 2.45 M. breed, hetwelk zich langs het gehele gebouw aan de waterzijde voortzette en daarna een rechten hoek maakte naar den ingang van de kerk.

In dit gebouw zelf werd gevonden een oud gebit en een soort ijzeren wapen, of houweel, terwijl aan de voorzijde langs het gebouw zeer vele scherven van gebrand glas werden aangetroffen. Het terrein voor het gebouw werd daar zorgvuldig onderzocht en de aarde gezift, waarbij zeer

veel glas gevonden werd in verschillende dessins, doch waarvan weinig aan één te passen viel. Alleen werd geheel bijeen gebracht een ruitje waarop gebrand staat: "Broer Cornelis pastoor van Kyffhoeck". Daar de randen niet bewijzen dat het inschrift niet groter geweest is, hebben wij hier waarschijnlijk met een votief glas te doen, door Broer Cornelis aan het klooster geschonken. Het geschrift doet het midden der vijftiende eeuw veronderstellen.

De overige scherven vertoonen meest bloemversieringen; één hiervan toont duidelijk een miskelk en enkele vertoonen eenige letters, zonder samenhang.

Zeer eigenaardig was de constructie van een afzonderlijk onderlegden vloer in dit gebouwtje, ter grootte van 2 M. bij 1.85 M. binnenwerks.

Onder den aardlaag vond men eerst twee lagen steenen en twee lagen poreuze tegels, waaronder kanaaltjes van 11 1/2 a 12 cM. gescheiden door een muurtje van vier poreuze tegels van 24 x 12 x 3 cM. Deze kanaaltjes en tegelmuurtjes staan loodrecht op den hoofdmuur. De bodem van de kanaaltjes vertoonde een blauw-zwartachtigen kleur, die zeer duidelijk afstak tegen de kalk, waarmede de tusschenmuurtjes opgemetseld waren. Toen deze vloer was blootgelegd verbleekte de kleur wel, doch bleef ook later nog zeer goed te onderscheiden.

Aan de zijde van den hoofdmuur is een half-steens-muurtje opgetrokken, waarvan de steen boven de kanaaltjes eene kleine uitholling vertoont, verder is er geen verband tusschen deze kanaaltjes en buiten.

Toen de vloer, waarop deze kanaaltjes en afscheidingen voorkomen, nader onderzocht werd, bleek deze te bestaan uit vijf boven elkander liggende lagen gemetselde steenen, daaronder een laag van zand van 6 cM. en ten slotte een laag losse steenen, die op den aardbodem rusten.

Waar toe dit vertrekje gediend heeft valt moeilijk uit te maken. Gewone kokers voor ventilatie waren het niet, daar anders de zwarte neerslag in de kanaaltjes moeilijk te verklaren is en het ontbreken van hiermede verbonden afvoerkanalen belet mij aan te nemen, dat hier rook of vocht door afgevoerd is. Het is echter niet onmogelijk, dat het oorspronkelijk verband door latere verbouwingen verbroken is.

Behalve dit lokaaltje bevat het gebouw eenige afzonderlijke vertrekken, door binnenmuren gescheiden, aan de

water zijde een gang en in het midden een basement of put. Dit laatste is echter niet waarschijnlijk wegens de hoogte boven de vloer en de geringe diepte, waarop reeds gewoon zand gepeild werd. De muren van dit basement zijn 0.30 en 0.42 M. dik en laten een binnenruimte van 39 x 67 cM. De afmetingen van het gebouw zelf zijn 22.20 M. bij 7.70 M. en de buitenmuren zijn 0.42 M. dik.

Aan de Develzijde sluiten hierbij twee vertrekken aan van 3.45 x 3.91 en 3.32 x 3.91 M. binnenwerk, afgescheiden door muren van 0.40, 0.38 en 0.19 M. De overblijfselen van stookplaatsen, gootjes enz, duiden aan dat dit gebouw voor keuken en slachthuis gediend heeft.

Onze verwachting, dat wij met dit gebouw aan het begin van de hoofdgebouwen waren, bleek ongegrond, daar alleen nog maar de sporen van een drietal kleine muurtjes loodrecht op de lange zijde van het gebouw gevonden werden. Wij moesten dus thans systematisch trachten de overige gebouwen te vinden. Eenige loopgraven, evenwijdig aan den Devel, op 5 en 6 M. afstand van de gevonden gebouwen getrokken, leverden geen resultaat, waarna een geul dwars door het geheele terrein gegraven werd, welke ons weldra op het spoor leidde van de hoofdmuren met hare vertakkingen, waarvan het beeld u door bijgaande kaart zal duidelijk worden. Op het midden van het terrein verheft zich de kerk met bijbehorende gebouwen, met het koor na de Monnikensteeg en verder loodrecht hierop staande. De muren van de kerk zijn 2 M. in aanleg, welke dikte ook ongeveer door de hoofdmuren van het verdere gebouw gehaald wordt. De kerk is lang 32 M. en breed 9.80 M. (van hart tot hart) en het daar aansluitend gebouw is lang 26.62 M. en breed 8 M., met een uitbouw van 6.10 M. breedte. De middenmuur van het bijgebouw was in de fundamenteen zeer slecht, waardoor waarschijnlijk de sterke contreforten vereischt werden (3.50 M. lang en 0.67 M. breed). Het is niet onwaarschijnlijk dat het smalste gedeelte de oorspronkelijke kerk is, en dat men, toen de muren hiervan te slecht bleken, de kerk meer naar de Monnikensteeg verplaatst heeft en de oude muren voor lichtere bijgebouwen heeft gebezigd. Aan de zijde van de hoeve loopt langs de kerk een keistraatje van 2 M. 45 breedte, in verband met het keistraatje reeds vroeger gemeld. Daarnaast was oorspronkelijk een vijver, die later aangeplempt is, gelijk duidelijk door de aardlagen wordt aangetoond.

Het Veer op Dordrecht.

Over de kwestie of Zwijndrecht en de Zwijndrechtse Waard eens verbonden waren met het huidige eiland van Dordrecht bestaat veel onduidelijkheid. Volgens sommige bronnen is er eeuwen geleden mogelijk een landverbinding geweest, die bij een stormvloed verloren zou zijn gegaan. Vanaf de tijd dat betrouwbare geschiedschrijving ging plaatsvinden in dit gebied was de scheiding door water in ieder geval een feit. Zo is in 1332, het jaar waarin de bedijking van de Zwijndrechtse Waard ter hand genomen wordt, in de akte van bedijking, reeds sprake van een veer op Dordrecht. Het veer en het veerplein namen een belangrijke plaats in binnen Zwijndrecht. Met zijn bebouwing vormde het het centrum van de gemeente, en veel activiteiten vonden er plaats. Het dorpsleven speelde zich daar af. Winkels, paardenstallen en hotels waren op het veerplein gevestigd. Twee keer per jaar was er paardenmarkt. Later werden er ook groentemarkten gehouden. Vanzelfsprekend waren ook het gemeentehuis, het politiebureau en het postkantoor op het plein gevestigd.

Naarmate het verkeer toeneemt, neemt ook de belangrijkheid van het veer toe, en om deze reden zien we de veerboten steeds groter worden. Tot het eind van de 18e eeuw is het een klein zeilscheepje. In de 19e eeuw komt daarin verandering. Een zogenaamde reeppont wordt in bedrijf genomen, een boot die langs een over het water gespannen touw naar de overkant getrokken wordt. En met de komst van het stoom ontkomt ook het veer niet aan een verbetering, want vanaf 1869 wordt het pontje door een stoombootje overgetrokken.

Aan het eind van de vorige eeuw vindt weer een belangrijke modernisering plaats. Moest de pont aanvankelijk overgetrokken worden en ging het laden en lossen moeizaam, in 1897 wordt het pontje vervangen door een zelfstandige veerpont. Eén die op eigen kracht vaart, en, wat nog belangrijker is, één met een zogenaamde koplading, waardoor het mogelijk is om direct met voertuigen op en van de pont te rijden.

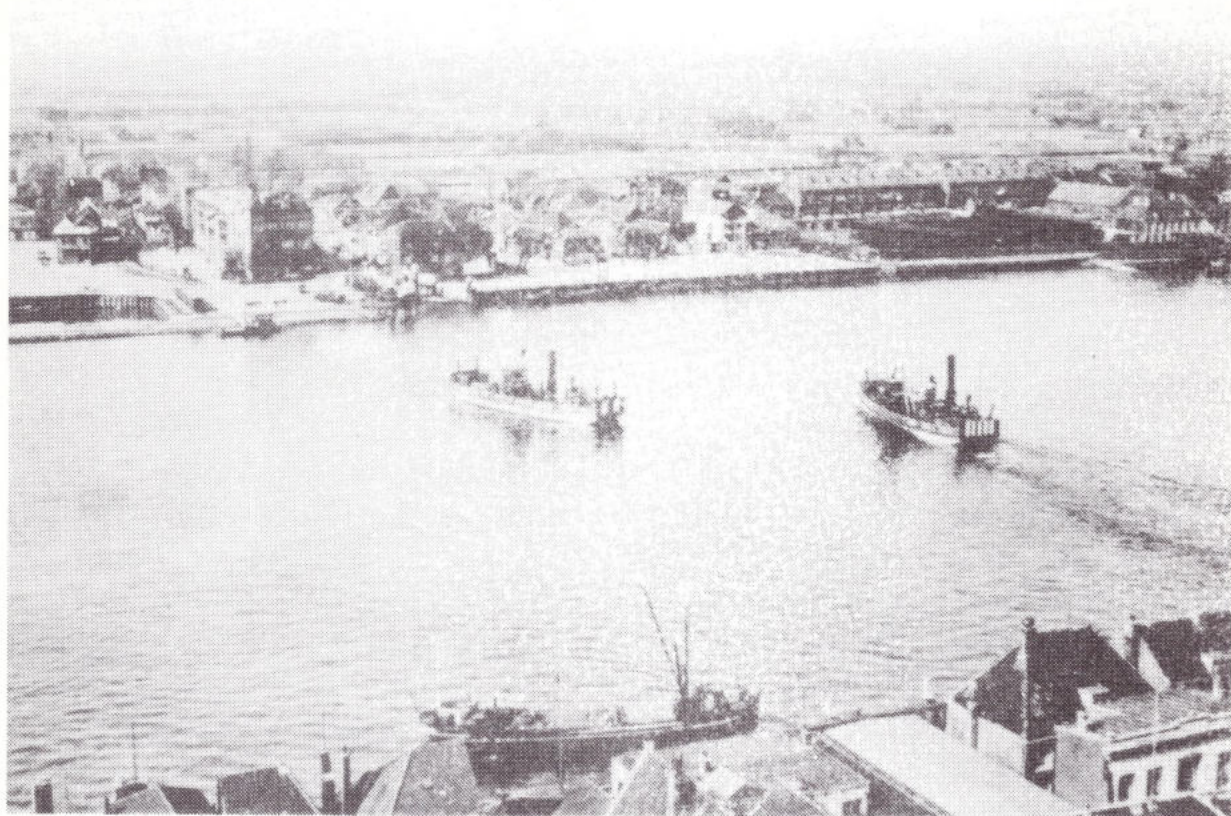
*Vue sur la Ville de Dordrecht avec un Train de Bois.
à Anglerdun chez E. Maaskamp près du Palais.*

riviergezicht met houttransport

En dan komt de grote doorbraak van het verkeer. Het vervoersaanbod wordt zo groot dat het pontje het bij lange na niet meer kan verwerken. De gemeente Dordrecht, de toenmalige eigenaar van het veer liet de aanlegplaatsen verbeteren.

Al met al een grote verbetering, echter onvoldoende om het hoofd te bieden aan het onstuimige groeiend aantal voertuigen. Er ontstaan regelmatig zeer lange wachttijden, waarbij een enkele keer files stonden tot aan de Krommeweg.

Nog voor de oorlog wordt de stoomboot vervangen door een motorboot. Maar tevens wordt besloten om een verkeersbrug te bouwen naast de reeds bestaande spoorbrug. In 1939 is het zover. De nieuwe brug wordt geopend, en dit betekent tevens het einde van het veer. Voeren er in de periode van grote drukte twee ponten op Dordrecht na de oorlog is dit er nog maar een. Nog steeds een kopladingspont maar alleen van betekenis voor het lokaal vervoer.

situatie voor de tweede wereldoorlog

In 1965 komt ook hieraan een eind. De nieuwe pachter, de firma Vos uit Kinderdijk, maakt van het veer, weer een voetveer. De vanouds bekende vertrek- en aankomstplaats, het pontegat wordt gedempt. Er komt een nieuwe aanlegplaats. En zo wordt het veer van een belangrijk overzetveer weer een klein pontje.

Is sinds 1965 de exploitatie in handen van een particulier, voor die tijd was dat anders geregeld:

Bij de stichtingsacte van de Zwijndrechtse Waard wordt Willem de Goede eigenaar van het veer. Hij en zijn erfgenamen houden het veer tot 1572 in eigendom. Wel wordt het veer "in leen", dat wil zeggen in pacht gegeven, aan gunstelingen. Zo krijgt in 1427 Dirk van Swieten, Ambachtsheer van Zwijndrecht, het veer in leen. Na de dood van pachter Jan, Heer van Oud-Heusden, wordt het veer in 1572 Domeingoed. In 1630 pacht de stad Dordrecht het veer van de Domeinen voor f. 30,-- per jaar. Dit

contract werd van tijd tot tijd verlengd, en de pachtsom wordt zelfs tot f. 50,-- verhoogd. In 1825 ontstaat echter onenigheid over de omvang van het veer. Het geschil wordt uiteindelijk geregeld waarbij bepaald wordt dat Dordrecht jaarlijks f. 300,-- zou betalen met het recht die pachtsom met f. 6000,-- te mogem afkopen. Dit gebeurt in maart 1840, waardoor Dordrecht eigenaar wordt van het pontveer.

Naast het hiervoor genoemde veer was er nog een schuitenveer tussen Zwijndrecht en Dordrecht. Dit schuitenveer wordt de inzet van een moeilijke gerechtelijke procedure waarbij uiteindelijk de rechten worden erkend van Mr. Pompe van Meerdervoort, Ambachtsheer van Zwijndrecht. Bij de boedelscheiding van diens nalatenschap wordt het veer toegewezen aan Vrouwe Pigeaud, die gehuwd was met Mr. van Walchren van Wadenoyen. Deze deden in 1867 hun rechten over aan de gemeente Zwijndrecht. Nadat voldoende zekerheid was verkregen dat de belangen van de Zwijndrechtse bewoners waren gewaarborgd, verkoopt Zwijndrecht haar rechten in 1869 aan Dordrecht voor f. 3000,-- zodat Dordrecht vanaf dat moment eigenaar is van de beide veren.

Op het moment dat het veer volledig in handen komt van Dordrecht komt een einde aan een opvallende merkwaardigheid en een bron van ellende: n.l. de situatie dat het veer eeuwenlang als een "half leen" werd verpacht.

De consequentie van dit halve leen was dat het Dordtse veerlieden verboden was volk of vracht aan de Zwijndrechtse kant op te nemen. Evenzo was dit Zwijndrechtse veerlieden aan de Dordtse kant. Wel mocht men op de terugkomst van de overgezette passagiers wachten. Menigmaal ontstond heftige onenigheid tussen de Dordtse en Zwijndrechtse veerlieden, waarbij sommigen er niet voor terugdeinsden om bijvoorbeeld de trekreep van de pont van de ander te beschadigen of door te snijden.

--0--

De Ringdijk, 1922. Een mooie zomeravond. Het is nog vroeg. De huismoeders zijn bezig de kleintjes naar bed te brengen. De groten mogen nog wat buiten spelen. Hun stemmen klinken vrolijk op of ruziën soms om een knikker die op oneerlijke wijze van eigenaar verwisseld is. Een groepje kinderen zingt, al spelend en lopend in een kring;" Keer omme, keer omme, en Mientje keert zich omme, en Mientje heeft zich al omgekeerd, dat heeft ze van d'r vader en moeder geleerd, keer omme, keer omme" enz. Het hoogtepunt van het spel werd bereikt als ieder zich om beurte omgekeerd had en dan begon het weer opnieuw, "keer omme, keer omme, keer omme", maar dan weer in een andere richting. De klompjes van de kinderen klepperden op de bultige keien. Even verder staat er tussen wat jongens en meisjes een kort, enigszins gezette man. De kinderen drommen om hem heen of hangen aan zijn armen. Het is een vriendelijke baas die altijd wel een grapje of een verhaaltje heeft voor de kinderen. Hij houdt van kinderen en de kinderen houden van hem. Joost de kindervriend, wie kent hem niet. Plezierig om met hem te wandelen of naar hem te luisteren. Ruzie daar moet hij niets van hebben, waar mogelijk tracht hij vrede te stichten. Voor de moeders is het een geruststellende gedachte te weten dat de kinderen in het bijzijn van Joost de kindervriend verkeren, dan zal er geen kattenkwaad uitgehaald worden. Voor hem werd niet gewaarschuwd, en de pepermuntjes die hij aan de kinderen uitdeelde hoefden niet geweigerd te worden.

Herfst 1922. Nat, druilerig weer. Vier uur in de middag, de school gaat uit. Op straat is er maar weinig te beleven. "Zeg, Corrie van der Wel is jarig, mag jij vanavond ook komen?". "Ja hoor hoe laat?" "Direct na de boterham". De meisjes met een schoon wit schort voor, enkele jongens met hun zondagse witte gummiakraag en kleurige strik, de kousen goed opgehesen en vastgehouden door een breed elastiek met gesp, zo ging het naar het verjaardagsfeest. Dit keer was het een bijzonder feest, niet vanwege de jarige maar vanwege het feit dat Joost de Kindervriend zou komen met zijn "toverlantaarn"! Na het feestelijk kopje

rond deze plaats speelt het verhaal zich af

chocolademelk, aangevuld (o heerlijkheid) met het kleurige likkaakje werden alle kinderen op een rijtje op de grond gezet. De gaslamp werd uitgedraaid nadat er eerst een groot wit laken tegen de muur was bevestigd en de voorstelling kon beginnen. De toverlantaarn leek op een klein kacheltje met een gebogen pijpje er boven op. Een rond buisje met een vergrotende lens was aan de voorkant van het kacheltje bevestigd. O wat was dat alles prachtig!. Alles speelde zich levensgroot op het witte laken voor ons af. Een mannetje wiens buik steeds maar dikker en ronder werd en die tenslotte als een grote ballon de lucht in schoot. Een fantastisch verhaal. In geen van die kinderhoofdjes kwam toen de gedachte op dat het na 50 of 60 jaar de gewoonste zaak van de wereld zou zijn om zelf, al was het dan niet op eigen kracht, door het luchtruim te zweven. Dit zal wel een uitschieter geweest zijn want, naar wij vernamen bestond het beeldmateriaal van Joost voornamelijk uit Bijbelse voorstellingen, Jozef die door

zijn broeders verkocht werd of Daniël in de leeuwenkuil. Verhalen die ook tot onze verbeelding spraken. En Joost vertelde erbij. Het genoegen van een latere, technisch veel betere filmvoorstelling kon niet evenaren met de verrukking en het intens genoegen dat wij beleefden aan een voorstelling die Joost de kindervriend ons gaf.

Wie was die Joost toch wel. Wij dachten daar toen niet verder over na. Joost was Joost de kindervriend. Het kwam niet in ons op dat hij ook nog een gewone achternaam moest hebben. Waar kwam hij vandaan? Ook dat wisten wij niet. Wel wisten we dat hij schildersknecht was, maar dat was dan ook alles. Nu na 60 jaar ben ik er door navraag achtergekomen dat hij naast een voornaam ook een achternaam had. Joost Hendriks was zijn volledige naam. Hij kwam uit Brabant, uit Drimmelen. Als hij later op gezette tijden terug ging naar zijn geboorteplaats voor familiebezoek dan stonden zijn vele nichtjes en neefjes hem al enthousiast op te wachten. Ome Joost kwam en dat betekende gezelligheid, verhaaltjes en snoepjes. Zo'n oom werd wel gewaardeerd. Joost Hendriks zal waarschijnlijk kort na de eerste wereldoorlog naar Zwijndrecht gekomen zijn. Als schildersknecht werkte hij bij de schilder Machiel Vogel. Deze had zijn woning en werkplaats aan de Ringdijk, op de hoogte waar nu het Maasplein ligt. In dienst van zijn baas zal Joost zeker heel wat Zwijndrechtse huizen van een verfje voorzien hebben. Joost Hendriks was vrijgezel en is dat heel zijn leven gebleven. Als kostganger vond hij onderdak bij verschillende families. Toen hij al wat ouder was, ongeveer 65 jaar, kwam er een wending in zijn lot. Joost had namelijk een broer die in zijn jonge jaren naar Ned. Oost-Indië vertrokken was. Deze was eigenaar van enkele plantage's geworden en was op deze wijze tot goede welstand gekomen. Hij kwam naar Holland, maar na korte tijd stierf hij onverwachts. Ook hij was vrijgezel gebleven, wat hij naliet was voor de familie bestemd. Joost kreeg ook zijn aandeel en kocht daar een huis voor, Mauritsstraat 27 werd zijn eigendom. Hij had dus nu een eigen woning maar daarmee nog geen verzorging. Hij verhuurde het huis maar op voorwaarde dat hij er zelf een kamer in kon betrekken met daarbij algehele verzorging. Zeven jaar heeft hij nog van zijn rijkdom kunnen genieten, toen werd hij ziek. Na een ver-

blijf van enkele weken in een Dordts ziekenhuis overleed hij daar in april 1937 op 74 jarige leeftijd. Na dit zelf voorbereid te hebben werd hij op zijn verzoek in Oosterbeek, bij één van zijn naaste familieleden begraven. Een blijmoedig mens was heengegaan, een man die op eenvoudige wijze een, vooral voor de kinderen, belangrijke rol had gespeeld in het Zwijndrechtse dorpsleven. Een foto van hem is, hoe we ook gespeurd en gezocht hebben, niet meer gevonden. Met een kleine variatie kunnen we het de dichter Guido Gezelle nazeggen:

't en is van u hier nederwaart geschildert of geschreven

M'n beste vriend, geen beeltenis geen beeld van u gebleven

Geen teekening, geen lichtdrukmaal, geen beitelwerk van steene

't En is dat beeld dat gij in mij gelaten hebt alleene.

A.van Dam de Klerk

Juli 1983

--0--

Een opnieuw ontdekte verhandeling over het voormalige
slot Develstein.
(vervolg)

In 1895 publiceerde G.J.D. Schotel zijn uitvoerige verhandeling over Develstein. In de vorige aflevering werden hieruit een aantal fragmenten afgedrukt uit de hoofdstukken "Heeren en Vrouwen van Develstein" en "Develstein in welstand".

In deze aflevering worden een aantal andere fragmenten uit deze hoofdstukken opgenomen met daarin de wel zeer unieke beschrijving van het interieur van Develstein. Schotel ontleende deze beschrijving aan een manuscript van Cornelia van Beveren, die Develstein in de zeventiende eeuw bewoonde.

Schilderijen waren het grote sierraad van een deftig vertrek, waarin men dijkwijs te vergeefs naar een ander voorwerp van weelde of blijk van het vermogen des bezitters zocht. De slaapkamer van vrouwe Cornelia van Beveren was aan alle zijden met dezelve behangen. Jammer dat al de namen der kunstenaars, die dezelve vervaardigden, niet opgeteekend zijn. Het schouwstick stelde het familie wapen, een bever met twee honden en de beide stukken, die boven de welvoorzien maar eenvoudige linnenkast van wagenshot, en de gemarmerde vuurhouten kleerkast hingen, een rat en reebokje voor. Rondom het vertrek, in welks midden een prachtig met damast bekleed ledekant prijkte, hingen verschillende stukjes, waaronder een paar kleurige landschappen van Albert Cuyp. Tegen de wanden stonden zware notenboomen stoelen met hoogen lederen ruggen en lage zittingen, waarop welgevulde, met blauw en rood laken overtrokkene, kussens lagen; een sterke vierkante tafel, aan twee zijden met breede en zware laden voorzien, en met een veelkleurig kleed overdekt, benevens een met blauw laken bekleede koffer voor lijnwaad, en een zwart tabelleke voor boeken. Ook het vertrek tegenover de slaapkamer was met, waarschijnlijk kostbare, schilderijen behangen, die Karel II., Koning van Engeland, eene keuken, hertenjagt, een bosch met beeldjes gestoffeerd, jagttuig en een gouden kop en porseleinen schotel op een

fluwelen kleeft, alle van ongenoemde meesters, voorstelden. Bezijden het schouwstick hing eene schilderij van Verhagen en een portret van Adriaan van der Venne. Op den grond lagen fijne matten, die omstreeks dien tijd eerst in gebruik kwamen, en aan den wand stonden zes lage en hoge tafelstoelen van nootenbomen hout, waarop dubbele kussens met de wapens van Zwijndrecht, den Strienschen polder en het Oudeland van Strijen bestikt. Midden in het vertrek bevond zich een ovale tafel, met een bont nederhangend kleeft er over, en, in een der hoeken, een rood geverfde draai-lessenaar met een rijk beslagen foliobijbel, waaruit onze Godsdienstige vaders zich bij het ontbijt, onder het noenmaal en des avonds lieten voorlezen. In de schouw hing een glazen bol, waarachter een fraai beschilderd Oostindisch scherm prijkte: twee kostbare spiegels; in zware ebbenhouten lijsten gevat, hingen, tusschen de schilderijen, aan den wand, aan lange, bonten schuifgordijnen voor de kleine, in lood gevatte, en met wapens beschilderde glazen. Het voorsalet versierden de levensgroote, in zware lijsten geplaatste, afbeeldingen van Mr. Gerard Schaap Pietersz., in 1651, benevens Cats en van de Perre, buitengewoon gezant bij de Engelse Republiek, van vrouwe Johanna Schaap, geboren de Visschere, van ridder Cornelis van Beveren, van vrouwe Christina van Beveren, geboren Pyll, en van Willem van Beveren, alle door den beroemden Nicolaas Maas geschilderd. Voor de schouw hing de beeltenis van Willem I, en elders een stukje van Oostindisch werk, een kunstig besnedene koperen plaat. In den eenen hoek stond een ebbenhouten kinderkast, en in den anderen een prachtig ledekant. In het goud lederen kamertje, aldus genaamd naar het goud lederen behang, dat omstreeks 1618 ongemeen opzigtelijk en opspraakelijke, in 1658 nog zeer zeldzaam was, en later plaats maakte voor het beschilderde zeildoek, was het voorname meubel een koningshouten halbuffet, met de wapens van Schaap en Visschere beschilderd. Opmerkelijk was het snijwerk der zes met rood laken bekleede sacredaan houten stoelen, waarop kussens van verschillende stoffen lagen, en die zoo hoog van rug waren, dat men, "op den tripe staende, er nauwelijks het gesicht over had". Soortgelijke stoelen waren toen nog niet algemeen, worden nog hier en daar als zeldzaamheden bewaard.

Onder de schilderijen, die men in dit vertrek vond, muntte een stilleven van Lelienberg uit. Aan een der balken was een opgetuigd scheepje gehecht, en voor de glazen hingen donkere gordijnen van sargie.

In de kinderkamer stonden twee ledekanten met behangsels van kroonsaai en van donker sargie, een vuurhouten kinderkast met groote porseleinen bloempotten erop, een groote boekenkast en tafel, met eene lade er onder van het zelfde hout, zes esschenhouten stoelen, een bakermat, een lange houten kamstoel met een verguld voetenbankje er onder, en twee kinderluurkorven. Deze laatste waren van mandenwerk, maar met satijn overtrokken en met gouden en zilveren kanten omhangen. De wiegen waren met kostbare zijden stoffen; b.v. met geel satijn, bekleed, en in de kinderkast vond met eene uitgezochte verzameling van kinderkleedingstukken, waaronder een rood fluwelen met karmosijn gevoerde en goude en zilveren kanten gegarneerde doopluur, en satijnen met zware kanten omzoomde, en met rozen bstikte, dekens.

In het zoogenoemd cantoortje, waarschijnlijk een vertrekje in den ouden toren, stond een confijt-buffet of kastje met glaswerk en kraakporselein, als : witte Venetiaansche schotels, om confijt op te leggen; Venetiaansche glazen "dun gelijk een enckel vlies" en tegen geen vergif bestand; kunstig besnedene bokalen; onder welke, die een sloop nat konden bevatten; vergulde glazen koppen; coppe tasse; fluiten, en andere kostbaarheden.

Eene der bovenkamers was met een kostbaar, gestreept, tapijt behangen. Het ledekant had een omkleedsel van dezelfde stoffe; maar de stoelen waren gedeeltelijk met donkergrauw laken bekleed, gedeeltelijk van gevlamd hout. De ovale tafel was met een blaauw kleed overdekt. Voor de glazen hingen prachtige gordijnen, en op den grond lagen lange, geboende, Spaansche matten. Tot dit vertrek behoorden een groot blaauw scherm van zes deuren, en een kleinder van kroonsaai. Een spiegel in de zwarte lijst prijkte tegen het tapijt. De kamer van jonkvrouwe Christina was met voortreffelijke schilderijen, als portretten van Ravestein; jagtgereedschappen van Leemans; een binnnen vertek; een historiestuk en een paar landschappen versierd. Op den vloer, met fijne matten bedekt, stonden, behalve eene tafel, zes pruisch lederen tafelloelen met groene trijpen zittingen, en rottingen leu-

ningen, breede pruisch lederen vouwstoelen en voorts alles, wat tot het slaapvertrek eener jeugdige schoone behoorde, als: een schrijnwerkte kast met een schuif, een kapstoel en kapbuffet, enz.. De beneden en bovengang en het voorhuis waren met schilderijen, platen, schoonschriften achter lijst en glas, en wapenborden behangen: ook vond men in het laatstgenoemde, behalve eene fraaije bank, volgens toenmalig gebruik, eenige, prachtige, met snijwerk voorziene, stoelen.

Na het overlijden van Willem van Beveren, bleef zijne dochter Christina, gehuwd met Johan Reepmaker, op het kasteel Develstein haar verblijf houden. Niet te verwonderen, dat er, van tijd tot tijd, belangrijke veranderingen in het meublement plaats grepen, en het reeds ouderwetsche door ander, prachtiger, naar den Franschen smaak vervaardigd huisraad werd vervangen. Volgens hare eigenhandige aantekeningen, was hare slaapkamer, in 1674, dus gemeubileerd.

Midden in het vertrek vond men een sacredaan houten lederkant, waarover een groensaaijen, met passement omboord, behangsel hing. Veertien stoelen van hetzelfde hout, gedeeltelijk met saai, gedeeltelijk met gevlamde stoffe bekleed stonden tegen den, met goudleder bedekte wand. Op deze zetels lagen met blaauwe, groene, geele en witte vlammen bestikte kussens, en bij elken stoel was een schabelletje voor de voeten geplaatst. Over de groote, vierkante zeer lage tafel, lag een veelkleurig kleed, dat ook een gedeelte van de grond bedekte. Eene pers, om tafelgoed in te leggen, een rood geschilderd, en hier en daar verguld, porselein rak, en twee eikenhouten linden kasten, staken niet weinig af bij het keurige nachtbouquet, een meubel, na 1672, bij de hoogere standen in gebruik gekoomen. Men vond er alles in, wat tot het toenmalig toilet behoorde, als zilveren flambouwen of kandelaars; snuiters en snuiterbakjes van het zelfde metaal; een spiegel met zilveren lijst; zilveren tafelborden; poeijerdoozen; kleer- en haarborstels; speldeboekjes en moesjesdoosjes. Ook de staande spiegel, de goudlederen kamlamp, het schuifkabinet op eenen voet, en andere noodwendigheden, ontbraken hier niet.

De zoogenaamde middelkamer was deels met goudleder, deels met familiestukken, in vergulden lijsten, behangen. Het

ledekant had een geel damast omkleedsel; de kasten waren van ebben- en eiken- en de beide tafels van nooten en olijfbomen hout. De stoelen hadden zittingen van geel trijp, en in elken hoek prijkte staande spiegels met ebbenhouten lijst. Bijzondere opmerkzaamheid verdienden de buitengemeen groote porseleinen potten, op een verguld voetbankje, onder den schoorsteen, op welks rand de keurigste stellen, doormengd met ontzaglijke borden en schotels prijkten; het wortelboomen houten kabinet, met Japansche visch schotels en kolossale potten; tusschen zijne hooge pooten; de prachtige gueridons; een uitmuntend dressingcloth met zijn toebehooren; een viooldegambe en een clavecimbel. Dit laatste instrument was toen nog niet algemeen, en werd door Theodorus Tegelberg, te Dordrecht, die ook waarschijnlijk Christina's leermeester zal zijn geweest, uitmuntend bespeeld.

Ziedaar een mengelmoes van ouderwetsche en nieuwerwetsche pracht; twee gemeubeleerde vertrekken, na het invoeren der Fransche modes. Welk een onderscheid tusschen deze bonte verzameling, en het eenvoudige, maar deftige, huisraad, uit de dagen van Cornelis en Willem van Beveren. De kleedij van de vrouwe Reepmaker stemde met dit huisraad wel overeen, en was geheel naar de voorschriften der Fransche mode ingerigt. Hare "tabberden van couleur de feu, couleur de rose, couleur d'acre, armosyn en sarge de dame", waren met galonnen, linten, en strikken overdekt. Ook haar goud, zilver en porselein, glas en tinwerk liet niet te wenschen over, en bleef niet alijd in kisten en kasten opgetast, maar sierde dikwijls, benevens het uitstekende fraaije linden en servetgoed, den vriendendisch, die, van tijd tot tijd, op Develstein, werd aangerigt, en waarop dan Franschen pracht en Hollandsche gulheid heersten, die zonderling afstaken bij de ouderwetsche deftigheid en het statig voorkomen van het voorouderlijk slot.

wordt vervolgd.

Toen en nu, het spoorstation.

Om een goede spoorverbinding tussen noord en zuid te realiseren werd in 1868 begonnen met de aanleg van de spoorlijn tussen Dordrecht en Rotterdam. In Zwijndrecht begonnen daartoe in 1866 de benodigde onteigeningsprocedures. De spoorbrug over de Oude Maas werd gebouwd in de jaren 1866 tot 1872.

Oude foto's uit die tijd laten ons nog zien, hoe met in onze ogen nogal primitieve werktuigen en machines, dit kunstwerkje werd volbracht.

Het eerste station in Zwijndrecht werd gebouwd aan de Oude Stationsweg, ten noorden van de Bootjessteeg in Heer Oudelands Ambacht, merkwaardig ver uit het centrum dus. Waarschijnlijk was deze situering uitgezocht, in de hoop dat het station aldus een belangrijke functie ook voor de andere plaatsen zou vervullen. Maar zelfs voor de omringende gemeenten als Heerjansdam en Hendrik Ido Ambacht was deze plek moeilijk bereikbaar zodat deze hoop als spoedig ijdel bleek en reeds snel tot de bouw van een nieuw station dichterbij het centrum van Zwijndrecht werd besloten. Zo werd in 1895 vlak bij de Ringdijk een nieuw station in gebruik genomen (foto toen). Dit station was een hoog gebouw, gelegen naast de spoordijk. Men moest via trappen naar het perron en via een loopbrug naar het wachtlokaal. Aan de andere zijde van de spoordijk kwam een klein rangeerterrein te liggen, van waar uit rails naar het zich sterk ontwikkelende industriegebied van Zwijndrecht liep. Veel bedrijven maken tot op heden gebruik van deze lijn. Een onmisbare rol speelde het oude station bij het op gang komen van de export van Zwijndrechtse tuindersprodukten.

In 1965 wordt, op enkele honderden meters afstand van dit station, een nieuw modern stationsgebouw in gebruik genomen (foto nu). Dit gebouw is nog steeds in gebruik en is vooral van belang voor het sterk toegenomen forensenverkeer. Dus telde Zwijndrecht gedurende enige tijd zelfs drie stationsgebouwen. Maar niet voor al te lange tijd. De twee oudste gebouwen werden neergehaald, het alleroudste zelfs nog niet zo lang geleden. En daarmee verdween alweer, even onnodig als voorgoed, het zoveelste monument uit de geschiedenis van Zwijndrecht.

toen

en nu

Colofon.

"Svindrecht", een naam die naast "Suindrecht" al vroeg genoemd wordt voor onze Gemeente, is het periodiek van de Historische Vereniging Zwijndrecht.

Het blad verschijnt 3x per jaar en wordt gratis aan de leden van de vereniging toegezonden.

De verkoopprijs voor losse nummers bedraagt f. 4,75.

Redactie: K. v.d. Leer, K. Popijus en A.C. de Ridder.

Redactieadres: Fuchsiastraat 7, Zwijndrecht, tel: 123641.

Druk: Pro Patria b.v., Zwijndrecht.

Secretariaat van de vereniging: Burg. Jansenlaan 235.

Aan dit nummer werkten mee:

Mevr. A. v. Dam-De Klerk, K. v.d. Leer, K. Popijus, en A.C. de Ridder.

De redactie ziet gaarne uw bijdragen voor volgende uitgaven tegemoet.

Bronvermelding:

blz. 4 e.v. A. Dijkers, Geschiedenis van de Rotterdamsche Tramweg-Maatschappij op de Zuid-Hollandse en Zeeuwse eilanden.

blz. 9 e.v.: Dordrechtsche Courant, 17 november 1895, (Gemeentearchief Zwijndrecht).

blz. 12 e.v. bijlage jaaroverzicht 1896 vereniging "Oud-Dordrecht".

blz. 25 e.v.: G.D.J. Schotel, 1895, Geschied- letter- en oudheidkundige uitspanningen.

